

แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ
การจัดการศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
GUIDELINES FOR ACADEMIC ADMINISTRATION ACCORDING TO THE 4
PRINCIPLES OF SANGAHAVATTHU OF ADMINISTRATORS OF EDUCATIONAL
INSTITUTIONS IN THE NETWORK GROUP TO PROMOTE THE EFFECTIVENESS OF
SPECIAL EDUCATION MANAGEMENT, EDUCATION DISTRICT 6 UNDER THE
OFFICE OF SPECIAL EDUCATION BUREAU

[1] สุภรัฐ มั่นธรรม Supharat Mantham

[2] พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ภูริปัญญา Prakrusangkarak Chakkit Bhuripanno

[3] ทองดี ศรีตระการ Thongdee Sritragarn

[1] [2] [3] มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: Supharat_Mantham@hotmail.com

Article Received: November 28, 2024. Revised: December 24, 2024. Accepted: December 25, 2024.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 6 ตามสังคหวัตถุ 4 และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 6 ตามสังคหวัตถุ 4 เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีโดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 186 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบแบบที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance : ANOVA) และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด และรายด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านสมานัตตตา (หลักสูตร) ด้านทาน (กระบวนการเรียนรู้) ด้านอัตถจริยา (งานประกันคุณภาพ) ด้านปิยวาจา (พัฒนาสื่อ) ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ข้าราชการครูและบุคลากร ที่มีต่อการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 6 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 6 โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) แนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 6 ตามสังคหวัตถุ 4 โดยการบริหารงานวิชาการมีความจำเป็นที่จะนำเอาหลักสังคหวัตถุ 4 มาเป็นกรอบแนวทางในการบริหารจัดการ ประกอบด้วย (1) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 คือ ทาน (2) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 คือ ปิยวาจา (3) การพัฒนา

ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ข้อที่สาม คือ อัตถจริยา (4) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 คือ ด้านสมานัตตตา ควรนำมาเป็นกรอบแนวทางในการบริหารงานวิชาการ เพื่อจะพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น สร้างและพัฒนานวัตกรรมที่มีกิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้รับองค์ความรู้ ส่งเสริม พัฒนา และปรับปรุงเกณฑ์การวัดผลและประเมินผลให้เหมาะสม ผลิตและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมแห่งการเรียนรู้ที่เน้นทักษะและกระบวนการ และพัฒนางานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีประโยชน์ มีความเป็นกลาง ยุติธรรม รับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์ และข้อเสนอแนะของผู้ได้บังคับบัญชา

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ, หลักสังคหวัตถุ 4, สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ABSTRACT

This research aims 1) to study academic administration according to the principle of 4 Saṅgahavatthu (Bases of social solidarity), 2) to compare academic administration of educational administrators in the network group for promoting efficiency of special education management in Educational Service Area 6 according to 4 Saṅgahavatthu (Bases of social solidarity), and 3) to propose guidelines for academic administration of educational administrators in the network group for promoting efficiency of special education management in Educational Service Area 6 according to 4 Saṅgahavatthu (Bases of social solidarity). This research was conducted using a mixed-method research method. The quantitative research used a questionnaire with a sample size of 186 persons. Data were analyzed using statistics including percentage, mean, standard deviation, t-test, and analysis of variance (ANOVA). The qualitative research studied interviewed 5 key informants. Data were analyzed by content analysis. The research results found that 1) overall, academic administration according to the principle of 4 Saṅgahavatthu, had the highest level of opinions and each aspect had the highest level of opinions in all 4 aspects, namely, Samānattatā (curriculum), Dāna (learning process), Atthacariyā (quality assurance), and Piyavācā (media development), respectively. 2) The result of the comparison of the opinions of directors, vice director, teachers and personnel towards academic administration based on the 4 Saṅgahavatthu of the Special Education Efficiency Promotion Network Group, Educational Service Area 6, classified by personal factors, found that gender, education level and work experience were different. Their opinions towards academic administration based on the 4 Saṅgahavatthu of the Special Education Efficiency Promotion Network Group, Educational Service Area 6 were not different overall at the statistical significance level of 0.05. 3) Academic administration guidelines of educational institution administrators in the Special Education Efficiency Promotion Network Group, Educational Service Area 6 according to the 4 Saṅgahavatthu. Academic administration needs to use the 4 Saṅgahavatthu as a framework for management, consisting of (1) Learning process development: Dāna, (2) Development of media, innovation and technology for education: Piyavācā, (3) Development of internal quality assurance system in educational institutions:

Atthacariyā (4) Development of educational institution curriculum: Samānattatā, should be used as a framework for academic administration to develop and improve school curricula and local curricula, creating and developing innovations with diverse activities for learners to gain knowledge, promote, develop and improve measurement and evaluation criteria to be appropriate, producing and developing innovative learning media that emphasizing on skills and processes, and developing quality assurance work within educational institutions to be beneficial, neutral, fair, and listening to criticism and suggestions from subordinates.

Keywords: Academic Administration, The 4 Principles Saṅghavatthu, Special Education Bureau

---

บทนำ

แนวทางการบริหารการศึกษามีกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของ บุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลง ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต จากความหมายจะเห็นว่าการศึกษจะช่วย สร้างคนหรือบุคคลให้เจริญงอกงามและส่งผลต่อสังคมในฐานะที่แต่ละบุคคลมาอยู่รวมกันเป็นสังคมก็ ตรงกับประโยคที่ว่า “การศึกษาสร้างคน คนสร้างชาติ”

การบริหารงานของสถานศึกษาที่จะสำเร็จนั้นขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการและบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาว่าจะให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการมากน้อยเพียงใด และบุคลากรในสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจในงานวิชาการมากน้อยแค่ไหน ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่สำคัญยิ่งของผู้บริหารสถานศึกษาในการเตรียมการและติดต่อประสานให้เกิดความเข้าใจ ทำให้บุคลากรในสถานศึกษาเกิดความพร้อม ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจและปฏิบัติงานอย่างจริงจังจึงอันจะส่งผลให้การบริหารวิชาการของสถานศึกษาได้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานใด และคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตรการจัดโปรแกรม การศึกษาและการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษาและเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับของสถานศึกษาโดยแยกงานออกเป็นเป็น 4 ประเภท พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เวลาในการบริหารงานวิชาการคิดเป็นร้อยละ 40 ของเวลาทั้งหมดที่ใช้ในการบริหารงานประเภทต่างๆ ในสถานศึกษา (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553)

งานวิชาการถือว่าเป็นงานที่สำคัญที่สุดของสถานศึกษา ความทันสมัยในงานวิชาการของสถานศึกษาทุกระดับทุกประเภทจะได้รับการยอมรับได้ก็ต่อเมื่อบุคคลในสถานศึกษาและนอก สถานศึกษาได้มีความตระหนักตรงกันว่างานวิชาการเป็นงานหลักที่สำคัญยิ่ง งานวิชาการเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงมาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาก็พิจารณาจากผลงานวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการมีความเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดทำโปรแกรมการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็น การพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น การวางแผนงานด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนว การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงาน

วิชาการของสถานศึกษา การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา การพัฒนาการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและการบริหารงานวิชาการจะให้สัมฤทธิ์ผลเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษาที่มีปัญญาเฉียบแหลม เป็นผู้ประสานชุมชนที่ดี เป็นผู้อำนวยความสะดวกที่เชี่ยวชาญเข้มแข็งและเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล (รุ่ง แก้วแดง, 2553) และบุคลากรในสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจในงานวิชาการมากน้อยเพียงใด จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานและบุคลากรในสถานศึกษาให้เกิดความพร้อมอย่างทั่วถึงก่อน อันจะก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจและปฏิบัติงานอย่างจริงจัง เพื่อให้การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาได้บรรลุวัตถุประสงค์ (อำภา บุญช่วย, 2552)

หลักธรรมเป็นสิ่งสำคัญและเหมาะสมที่จะนำมาใช้โดยเฉพาะหลักธรรมในพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาที่คนไทยส่วนมากยอมรับนับถือ มีหลักธรรมที่ครอบคลุมและเหมาะสมสำหรับนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้หลายกรณี โดยเฉพาะด้านการให้บริการประชาชนนั้น ในพระพุทธศาสนามีหลักธรรมที่สามารถส่งเสริมสนับสนุนได้หลายประการ โดยเฉพาะหลักสังคหวัตถุ 4 ซึ่งประกอบด้วย 1) การให้ทาน คือการอนุเคราะห์ หรือสงเคราะห์ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 2) ปิยวาจา คือการพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวานพูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์ และจริงใจ 3) อัตถจริยา คือการสงเคราะห์ทุกชนิด หรือการประพฤตินในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น 4) สมานัตตตา คือการเป็นผู้มีความสม่ำเสมอหรือมีความประพฤติเสมอด้านเสมอปลายปฏิบัติต่อคน อื่นอย่างเสมอภาควางตัวอย่างเหมาะสมกับสถานภาพความเป็นอยู่ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต), 2555)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้มุ่งศึกษาการบริหารงานวิชาการหลักสังคหวัตถุ 4 ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการจัดการบริหารงานวิชาการของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 ซึ่งจะทำให้ทราบถึงการนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา รวมทั้งการศึกษาผลของการบริหารวิชาการว่ามีปัญหาและอุปสรรคใดบ้าง เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทางให้การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอื่นๆ อีกทั้งจะได้นำไปประกอบการวางแผนพัฒนาประสิทธิภาพของการบริหารจัดการการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 ตามสังคหวัตถุ 4
3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 ตามสังคหวัตถุ 4

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีมีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หัวหน้าบริหารงาน 4 ฝ่าย ข้าราชการครูและบุคลากร กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 สังกัดสำนักบริหารงาน

การศึกษาพิเศษ จำนวน 363 คน และมีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 186 คน โดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของ R. V. Krejcie กับ D. W. Morgan และทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ จำนวน 5 คน
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถาม โดยมีการสร้างแบบสอบถามดังนี้ 1) ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ 3) สร้างเครื่องมือ จากกรอบเนื้อหาในคำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย 4) เสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ 5) นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) เชิงเนื้อหา (Content validity) นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามตามวัตถุประสงค์ (Index of Items Objective Congruence: IOC) ได้ค่า IOC มากกว่า 0.5 ทุกข้อ 6) นำเครื่องมือที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ข้าราชการครูและบุคลากร ในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด เพื่อหาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.923 7) ปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ สำหรับนำไปใช้เก็บข้อมูลจริงต่อไป

3.2 แบบสัมภาษณ์ (Interview Form) เป็นแบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 ตามสังคหวัตถุ 4

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิเคราะห์ทางสังคมศาสตร์ ดังนี้ 1) วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ความถี่ และค่าร้อยละ 2) วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นที่มีต่อแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ลักษณะแบบสอบถามเป็น แบบประเมินค่า (Rating Scales) ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert) 3) วิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยการทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way analysis of variance)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปตามแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง

สรุปผลการวิจัย

1. การบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด และรายด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านสมานัตตตา (หลักสูตร) ด้านทาน (กระบวนการเรียนรู้) ด้านอัตถจริยา (งานประกันคุณภาพ) ด้านปิยวาจา (พัฒนาสื่อ) ตามลำดับ ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาพรวม

การบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของกลุ่ม เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษเขต การศึกษา 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ	n = 186 คน			ลำดับ
	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	
1. ทาน (กระบวนการเรียนรู้)	4.62	0.56	มากที่สุด	2
2. ปิยวาจา (พัฒนาสื่อ)	4.58	0.53	มากที่สุด	4
3. อุตถจริยา (งานประกันคุณภาพ)	4.59	0.53	มากที่สุด	3
4. สมานัตตตา (หลักสูตร)	4.70	0.50	มากที่สุด	1
ภาพรวม	4.62	0.53	มากที่สุด	

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน สรุปได้ดังนี้

2.1 ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ข้าราชการครูและบุคลากร ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ไม่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ข้าราชการครูและบุคลากร ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ด้านปิยวาจา (พัฒนาสื่อ),ด้านอุตถจริยา (งานประกันคุณภาพ)และด้านสมานัตตตา (หลักสูตร) ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ด้านทาน (กระบวนการเรียนรู้) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับด้านทาน (กระบวนการเรียนรู้) จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการ LSD โดยผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ข้าราชการครูและบุคลากร ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 ที่มีระดับการศึกษาปริญญาเอกและปริญญาโท มีการตอบแบบสอบถามด้านทาน (กระบวนการเรียนรู้) แตกต่างกับปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ข้าราชการครูและบุคลากร ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 ระดับปริญญาเอกและปริญญาโท มีการตอบแบบสอบถามด้านทาน (กระบวนการเรียนรู้) สูงกว่าระดับปริญญาตรี

2.3 ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ข้าราชการครูและบุคลากร ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ด้านปิยวาจา (พัฒนาสื่อ),ด้านอุตถจริยา (งานประกันคุณภาพ) และด้านสมานัตตตา (หลักสูตร) ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ด้านทาน (กระบวนการเรียนรู้) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ ประสบการณ์การทำงานมีความสัมพันธ์กับด้านทาน (กระบวนการเรียนรู้) จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการ LSD โดยผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ข้าราชการครูและบุคลากร ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษ เขต

การศึกษา 6 ที่มีประสบการณ์การทำงาน 11 – 15 ปีกับ 6 – 10 ปี มีการตอบแบบสอบถามด้านทาน (กระบวนการเรียนรู้) แตกต่างกับประสบการณ์การทำงาน 1 – 5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ข้าราชการครูและบุคลากร ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 ที่มีประสบการณ์การทำงาน 11 – 15 ปีกับ 6 – 10 ปีมีการตอบแบบสอบถามด้านทาน (กระบวนการเรียนรู้) สูงกว่าที่มีประสบการณ์การทำงาน 1 – 5 ปี

3. แนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 ตามสังคหวัตถุ 4

3.1 แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ข้อที่ 1 คือ ทาน นำมาใช้เป็นแนวทางการพัฒนา โดยผู้บริหารและคณะครูต้องให้ความช่วยเหลือ คำแนะนำในการพัฒนา ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรท้องถิ่นโดยคำนึงถึงบริบทของสถานศึกษา ควรช่วยเหลือ เอื้อเพื่อในการสร้างและพัฒนานวัตกรรมที่มีกิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้รับองค์ความรู้ และสนับสนุนกับการเรียนรู้กิจกรรมต่างๆ โดยเทคโนโลยีอย่างเต็มที่ ควรมีความช่วยเหลือ เอื้อเพื่อในการผลิตและพัฒนาสื่อนวัตกรรมแห่งการเรียนรู้ที่เน้นทักษะและกระบวนการที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติและนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้จริง ควรพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.2 ได้แนวทางการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ข้อที่ 2 คือ ปิยวาจา การใช้ถ้อยคำที่ไพเราะสื่อการทำงาน โดยนำมาใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ซึ่งผู้บริหารและครูผู้สอนควรใช้ถ้อยคำที่สุภาพน่าฟังและเข้าใจง่ายในการพัฒนา ปรับปรุง หลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรท้องถิ่นโดยคำนึงถึงบริบทของสถานศึกษา ควรตั้งใจในการสร้างและพัฒนา นวัตกรรมที่มีกิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้รับองค์ความรู้และสนุกสนานกับการเรียนรู้ ในกิจกรรมต่างๆด้วยเทคโนโลยี ควรใช้ถ้อยคำในการพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวานในการผลิตและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมแห่งการเรียนรู้ที่เน้นทักษะและกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติและนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้ ควรใช้คำพูดที่เหมาะสมในการพัฒนาและปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3.3 แนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ข้อที่ 3 คือ อตถจริยา นำมาใช้เป็นแนวทางการพัฒนา ซึ่งผู้บริหารและครู ควรพัฒนาในการกำหนดกรอบแนวคิดในการพัฒนางานวิชาการ ควรพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรท้องถิ่น โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ควรให้คำปรึกษาในการสร้างและพัฒนา นวัตกรรมที่มีกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนได้รับองค์ความรู้ และสนุกสนานกับการเรียนรู้ กิจกรรมต่างๆด้วยเทคโนโลยีอย่างเต็มที่ ควรผลิตและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมแห่งการเรียนรู้ที่เน้นทักษะและกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติและนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้ ควรรับฟังปัญหาและให้คำปรึกษาในการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3.4 แนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ข้อที่ 4 คือ ด้านสมานัตตตนา นำมาใช้เป็นแนวทางการพัฒนา ผู้บริหารและครูผู้สอน ต้องรู้จักวางตนเป็นผู้มีเหตุและผล มีมนุษยสัมพันธ์เพื่อปรับปรุง แก้ไขพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่นโดยคำนึงถึงบริบทของสถานศึกษา ควรมีมนุษยสัมพันธ์ในการสร้างและพัฒนา นวัตกรรมที่มีกิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้รับองค์ความรู้และสนุกสนานกับการเรียนรู้กิจกรรมต่างๆด้วยเทคโนโลยี ควรมีมนุษยสัมพันธ์ในการผลิตและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมทางการเรียนรู้ที่เน้นทักษะและกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติและนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้ ควรวางตนเป็นผู้มี

เหตุและผล มีมนุษย์สัมพันธ์เพื่อพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

สรุปได้ว่า ในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการเพื่อให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิดประโยชน์สูงสุดนั้น จะต้องได้รับความช่วยเหลือจากทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นที่ยอมรับจากชุมชนและผู้ปกครอง ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำเป็นจะต้องปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้วยการนำเอามาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา พร้อมทั้งการนำเอาเทคโนโลยี แอปพลิเคชันต่างๆ เข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาปรับปรุงเพื่อให้การบริหารงานวิชาการประสบความสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี หลักสังคหวัตถุ 4 ถือเป็นหลักธรรมที่ทำให้ผู้ปฏิบัติประสบความสำเร็จในการทำงานทุกอย่าง ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่นำเอาหลักสังคหวัตถุ 4 ไปปฏิบัติแล้วประยุกต์ใช้ในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ก็จะทำให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุดต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำผลมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และพิจารณาเป็นรายด้าน ดังนี้

1.1 ด้านทาน (กระบวนการเรียนรู้) ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่างๆ โดยเน้นการนิเทศที่ร่วมมือช่วยเหลือกันและกัน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครูเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะการบริหารงานของสถานศึกษา มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่ทันสมัย มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนมีสื่อการสอนที่ทันสมัย มีการสนับสนุนครูให้มีการพัฒนานวัตกรรมสื่อการสอนที่หลากหลาย และมีแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และนำไปปฏิบัติได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของเพียรเพ็ญ เพียรสันเทียะ (2553) ที่ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงาน วิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง โรงเรียนควรให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร โครงสร้างและแนวทางการดำเนินการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ร่วมกันคิดวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ จัดให้มีการ วิเคราะห์ศึกษาเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการผลิตสื่อการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยี และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา โดยส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ส่งเสริมให้ครูแนะแนวการศึกษาให้กับผู้เรียน เปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนที่สนใจเข้าศึกษาหาความรู้ได้

1.2 ด้านปิยวาจา (พัฒนาสื่อ) ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ได้รับคำกล่าว “ขอโทษ” หรือ “ขออภัย” เมื่อเกิดให้ข้อมูลผิดพลาดในงานวิชาการ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ เมื่อครูไม่เข้าใจในงานวิชาการ ผู้บริหารยินดีที่จะอธิบายงานวิชาการนั้นๆ อย่างเต็มใจ ด้วยถ้อยคำสุภาพ ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะสถานศึกษามีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง มีแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย มีเทคโนโลยีที่สามารถเข้าไปศึกษาค้นคว้าได้ตลอดเวลา มีคุณครูคอยให้บริการและให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณรงค์ฤทธิ์ ปรีชานุกูล (2557) ที่ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดหาสื่อ

และเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการเรียนการสอนและพัฒนาการบริหารงานด้าน วิชาการ และส่งเสริมให้ครูใช้ความสามารถในการผลิต พัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อนำมาพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนของครู และผู้บริหารสนับสนุนโดยใช้งบประมาณของเทศบาลในการจัดซื้อ มีการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด มีการสำรวจความ ต้องการก่อนจัดซื้อและพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อใช้ในการเรียนการสอน แม้กระทั่งสื่อที่เป็นครุภัณฑ์นวัตกรรมสูง โรงเรียนก็มีความพร้อมแทบทุกอย่าง เช่น โทรทัศน์ วิทยุ คอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา และโทรทัศน์สื่อสารการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เป็นต้น รวมทั้งยังมีความสะดวกในการใช้สื่อโดยผ่านการควบคุม หากเกิดการชำรุดเสียหาย สามารถจัดซ่อมบำรุง จัดซื้อเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน

1.3 ด้านอัตถจริยา (งานประกันคุณภาพ) ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ จัดระบบการแนะแนวทางวิชาการและวิชาชีพภายในโรงเรียนโดยเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและกระบวนการเรียนรู้ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ประสานความร่วมมือในการศึกษาวิเคราะห์ วิจัย พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและงานวิชาการกับโรงเรียนอื่นหรือหน่วยงานอื่น ๆ ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะผู้บริหารและคณะครูได้มีส่วนร่วมให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการจัดทำเอกสารหลักฐานทางวิชาการ รวมทั้งสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นต่างๆ สำหรับรองรับการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา จากทั้งภายในและภายนอก รวมทั้งเครื่องมือ รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาที่เป็นปัจจุบัน ซึ่งหน่วยงานภายนอกสามารถเข้ามาติดตามตรวจสอบได้ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของมยุรี วรวรรณ (2563) ที่ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา 1) ควรเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมบริหารตามโครงสร้างและบริบท โรงเรียน 2) ควรมีการระดมความคิดในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา 3) ส่งเสริมการจัด กิจกรรม โครงการตามแผนพัฒนาการศึกษา 4) ควรแต่งตั้งผู้เกี่ยวข้องประเมินผลและตรวจสอบ คุณภาพภายในสถานศึกษา 5) ควรมีการแต่งตั้งผู้เกี่ยวข้องติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนา สถานศึกษาให้มีคุณภาพ 6) ควรมีการแต่งตั้งกรรมการเพื่อทำการรายงานผลการประเมินตนเองตามสถานศึกษากำหนด

1.4 ด้านสมานัตตตา (หลักสูตร) ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ดำเนินการพัฒนาตามแผนและติดตาม ตรวจสอบและประเมินคุณภาพภายใน เพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ดำเนินการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนในรูปแบบหลากหลายและเหมาะสมกับโรงเรียน ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะการบริหารงานหลักสูตรของสถานศึกษายึดหลักสูตรปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ตลอดถึงหลักสูตรท้องถิ่นที่สร้างขึ้นจากสภาพ ปัญหาและความพร้อมของผู้เรียน เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของ ท้องถิ่นนั้นๆ เพื่อกำหนดการเรียนรู้และจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและจัดทำหน่วยการเรียนรู้ตลอดจนคำอธิบายรายวิชา ในแต่ละพัฒนาการทั้ง 5 พัฒนาการการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของหยาดรุ่ง งามกิ่ง (2558) ที่ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน และครูร่วมกันกำหนดนโยบายและวางแผนในการจัดทำหลักสูตร และนำหลักสูตรไปปฏิบัติให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและสภาพสังคมในท้องถิ่น ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การวิเคราะห์ การพัฒนา และการนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อเป็นแนวทางในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปวิเคราะห์และใช้ได้จริงกับการจัดการเรียนการสอนของครู และควรมีการจัดนิเทศ ติดตามการนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อจะได้ทราบว่า การพัฒนาหลักสูตรที่ได้วางแผนนั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ และประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ข้าราชการครูและบุคลากร ที่มีต่อการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา พิเศษเขตการศึกษา 6 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ การจัดการศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 6 โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับการวิจัยของนุกูล เวศสุวรรณ (2550) ที่ผลการวิจัยพบว่า พิจารณาเปรียบเทียบจำแนกตามวุฒิ การศึกษา และประสบการณ์ โดยรวมและรายด้านพบว่าไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับการวิจัยของสุภา กลุมนุกูล (2553) ที่ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีประสบการณ์น้อย ประสบการณ์ปานกลาง และประสบการณ์มาก มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการ จัดการศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 6 ตามสังคหวัตถุ 4 โดยการบริหารงานวิชาการมีความจำเป็นที่จะนำเอา หลักสังคหวัตถุ 4 มาเป็นกรอบแนวทางในการบริหารจัดการ ประกอบด้วย (1) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 คือ ทาน (2) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 คือ ปิยวาจา (3) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ข้อที่สาม คือ อตถ จริยา (4) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 คือ ด้านสมานัตตตา ควรนำมาเป็นกรอบ แนวทางในการบริหารงานวิชาการ เพื่อจะพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น สร้าง และพัฒนานวัตกรรมที่มีกิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้รับองค์ความรู้ ส่งเสริม พัฒนา และปรับปรุงเกณฑ์ การวัดผลและประเมินผลให้เหมาะสม ผลิตและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมแห่งการเรียนรู้ที่เน้นทักษะและ กระบวนการ และพัฒนา งานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ประโยชน์ มีความเป็นกลาง ยุติธรรม รับฟัง คำวิพากษ์วิจารณ์ และข้อเสนอแนะของผู้ใต้บังคับบัญชา สอดคล้องกับการวิจัยของโยธิตา เลิศรัศยากุล, พระมหาญาณวัฒน์ ฐิตวฑฒโน, สมศักดิ์ บุญปุ และกฤษฎา นันทเพ็ชร (2564) ที่ผลการวิจัยพบว่า การบูรณา การหลักพุทธธรรมมาช่วยในการส่งเสริมดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ สังคหวัตถุ 4 อันเป็นธรรมที่เป็นเครื่องยึด เหนี่ยวน้ำใจของกันและกัน ผูกไมตรีเอื้อเพื่อเกื้อกูล ประสานใจกัน ประกอบด้วย 1) ด้านทาน การให้ ประกอบด้วยการให้คำปรึกษา อบรม สั่งสอนและคำแนะนำที่ถูกต้องเหมาะสมกับบุคคล ให้ความรู้ ชี้แนะไป ในทางที่ถูกต้อง การแบ่งปัน และเสียสละ สิ่งของเครื่องใช้ให้กันและกัน มีทุนการศึกษาให้นักเรียน การให้อภัย แก่ผู้อื่น การให้เวลาแก่นักเรียน เคารพสิทธิ หน้าที่ของนักเรียน 2) ด้านปิยวาจา พูดจาอ่อนหวาน ประกอบด้วย การให้คำปรึกษา อบรม สั่งสอนและคำแนะนำที่ด้วยวาจาที่อ่อนหวาน ไพเราะ การพูดด้วยความจริงใจ ไม่พูด หยาบคายก้าวร้าว พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์ เหมาะกับกาลเทศะ พูดดีต่อกัน ไม่พูดเท็จ ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูด เพื่อเจ้อ ไม่พูดจาถ้อยคำที่ไปกระทบกระทั่งผู้อื่น รู้จักกล่าวขอโทษเมื่อทำผิด รู้จักกล่าวขอบคุณ มีมนุษยสัมพันธ์ ที่ดีต่อกัน 3) ด้านอตถจริยา บำเพ็ญประโยชน์ ประกอบด้วยประพฤติตนเป็นประโยชน์แก่ทั้งตนเองและผู้อื่น รู้จักการเสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เห็นแก่ความสุขสบายส่วนตัว พุ่มเทร่างกาย แรงใจ ในการบำเพ็ญสาธารณะ ประโยชน์และช่วยเหลือผู้อื่น รู้จักแก้ปัญหาด้วยปัญญา ส่งเสริมให้นักเรียนได้รับสิ่งที่ดี มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น โดยไม่หวังผลตอบแทน ด้วยกำลังความคิด กำลังกาย และกำลังทรัพย์ 4) ด้านสมานัตตตา การทำตนเสมอต้น เสมอปลาย ประกอบด้วยการวางตัวให้เหมาะสมเสมอต้นเสมอปลายกับนักเรียนทุกคน รู้จักวางตนให้เหมาะสม กับฐานะ มีจิตใจมั่นคงไม่หวั่นไหวเปลี่ยนแปลงง่าย ดำรงตนไม่ให้ตกไปในความชั่ว ปฏิบัติกับนักเรียนหรือผู้อื่น อย่างเท่าเทียมกัน ร่วมทุกข์ร่วมสุข ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ร่วมแก้ปัญหาแก่นักเรียน โรงเรียน เพื่อความสามัคคีของ หมู่คณะ

องค์ความรู้การวิจัย

ผู้วิจัยเสนอองค์ความรู้จากการวิจัย คือ แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สรุพอองค์ความรู้จากการวิจัย PEIC ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย PEIC

จากภาพองค์ความรู้จากการวิจัยคือ PEIC อธิบายได้ดังนี้

แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ คือ PEIC Model ซึ่งเป็นการนำเอาศาสตร์สมัยใหม่มาบูรณาการกับหลักพุทธธรรม ซึ่งในที่นี้ได้นำหลักธรรมคือสังคหวัตถุ 4 เข้ามาเป็นแกนหลักในการกำหนดปัจจัยด้านต่างๆ ของแนวทางการบริหารงานวิชาการ โดยเมื่อได้สังเคราะห์ข้อมูลแล้วได้องค์ประกอบแต่ละด้าน ซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักของการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ (P : Process กระบวนการ) ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ข้อที่หนึ่ง คือ ทาน ตั้งอยู่บนพื้นฐานให้และการทำงานร่วมกันด้วยความรัก ความเข้าใจซึ่งกันและกัน
2. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (E: Educational Technology สื่อเทคโนโลยี) ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ข้อที่สอง คือ ปิยวาจา การใช้ถ้อยคำที่ไพเราะสื่อการทำงานร่วมกัน
3. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (I: Internal Quality Assurance การประกันคุณภาพภายใน) ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ข้อที่สาม คือ อรรถจริยา นำมาใช้เป็นแนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา
4. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (C: Course Development การพัฒนาหลักสูตร) ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ข้อที่สี่ คือ ด้านสมานัตตตา นำมาใช้เป็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
  - 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนใช้ข้อมูลนี้เพื่อประกอบการวางแผนแนวทางเพื่อพัฒนาการบริหารงานวิชาการให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
  - 1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้ครูผู้สอนได้รับการอบรม สัมมนาเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอน สื่อ นวัตกรรม และการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง
  - 1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนควรให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการ โดยเฉพาะด้านการบริหารงานหลักสูตรอย่างจริงจัง
  - 1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนควรผสมผสานความร่วมมือในการบริหารงานวิชาการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหน่วยงานอื่นทั้งภายในและภายนอกอยู่ตลอดเวลา
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
  - 2.1 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
  - 2.2 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ตามความคิดเห็นของครู ในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
  - 2.3 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจในการบริหารงานวิชาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

เอกสารอ้างอิง

- ณรงค์ฤทธิ์ ปรีชาบุญกุล. (2557). แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองลำพูน. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญกุล เวศสุวรรณ. (2550). ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของกลุ่มโรงเรียนสตึก 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์เขต 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). (2555). พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เพียงเพ็ญ เพียรสันเทียะ. (2553). ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอตาพะยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มยุรี วรวรรณ. (2563). แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- โยธิกา เลิศรัตยากุล, พระมหาญาณวัฒน์ ฐิตวฑฒโน, สมศักดิ์ บุญปุ และกฤษณา นันทเพ็ชร. (2564). ระบบการส่งเสริมดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับสถานศึกษาตามหลักพุทธธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 8(3). 166-179.
- รุ่ง แก้วแดง. (2553). การจัดหลักสูตรการศึกษาเพื่อสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น. วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช. 3(3). 15-16.
- สุธภา กลุมนุกูล. (2553). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับความผูกพันต่อองค์การของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- หยาดรุ่ง งามกิ่ง. (2558). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอบ้านบึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อำภา บุญช่วย. (2552). การบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.